

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/127854,Gazeta-Zwiazkowiec-Zwiazku-Polakow-w-Kanadzie-i-KUL-w-aktach-bezpieki.html>

Gazeta „Związkowiec”, Toronto, 24 XI 1935 r., nr 47. Nota dotycząca praw: kopia ze zbiorów Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, prezentacja za zgodą PINK (z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Gazeta „Związkowiec” Związku Polaków w Kanadzie i KUL w aktach bezpieki

OKRES HISTORYCZNY

(1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: WITOLD WASILEWSKI 25.08.2026

Wśród materiałów, które trafiły do Archiwum IPN z zasobu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych znaleźć można także wiele wycinków prasowych, zwykle stanowiących element różnego rodzaju akt (np. operacyjnych) komunistycznej

bezpieki lub prokuratury i zarchiwizowanych wraz z tymi dokumentami.

Wycinki prasowe stanowią ciekawą, choć nie najcenniejszą grupę materiałów przechowywanych w naszym archiwum. Biorąc pod uwagę kontekst ich zgromadzenia, mają znaczenie jako materiał do badań nad sposobem pracy aparatu bezpieczeństwa Polski Ludowej i sposobem postrzegania świata przez władze komunistyczne.

Okreźną drogą

W 1951 r. Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego rozpoczęło sprawę tzw. operacyjnego sprawdzenia studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

W aktach sprawy „operacyjnego sprawdzenia” znajdują się m.in. wycinki prasowe z tygodnika Związku Polaków w Kanadzie (ZPwK) „Związkowiec”.

Rozpracowanie w ramach tej akcji prowadziło w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w. kolejno MBP-KdsBP-MSW, a z jego wyników funkcjonariusze MSW korzystali także w kolejnych latach. Sprawa była tylko jednym z wielu działań komunistycznego aparatu bezpieczeństwa, wymierzonych na przestrzeni półwiecza w środowisko pracowników i studentów KUL.

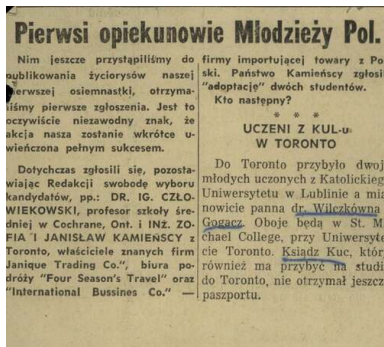
W aktach sprawy „operacyjnego sprawdzenia” znajdują się m.in. wycinki prasowe z tygodnika Związku Polaków w Kanadzie (ZPwK) „Związkowiec”.

Sprawa operacyjnego
sprawdzenia prowadzona przez
funkcjonariuszy MBP-KdsBP-MSW
w Lublinie. Materiały na
studentów: Bareła Lucyna i inni,
koperta z wycinkiem prasowym,
wycinek z gazety „Związkowiec”,
Toronto, 19 X 1957 r., nr 73 (z
zasobu IPN)

Sprawa operacyjnego
sprawdzenia prowadzona przez
funkcjonariuszy MBP-KdsBP-MSW
w Lublinie. Materiały na
studentów: Bareła Lucyna i inni,
koperta z wycinkami prasowymi,
wycinek z gazety „Związkowiec”,
Toronto, ok. 1957 r. (z zasobu
IPN)

**Sprawa operacyjnego
sprawdzenia prowadzona przez
funkcjonariuszy MBP-KdsBP-MSW
w Lublinie. Materiały na
studentów: Bareła Lucyna i inni,
koperta z wycinkami prasowymi,
wycinek z gazety „Związkowiec”,
Toronto, ok. 1957 r. (z zasobu
IPN)**

Przygarnij studenta

„Związkowiec” nie był kolportowany poza Ameryką Północną i nie docierał do Polski. Wycinki z gazety bezpieka otrzymała prawdopodobnie od informatorów przebywających w kraju lub w Kanadzie, podobnie jak informacje pisemne, na ogół będące odpisami materiałów trafiających do polonijnej redakcji i wydrukowanych w czasopiśmie.

W celu zainteresowania Polaków w Kanadzie „adopcją” polskich studentów, gazeta drukowała w 1957 r. życiorysy konkretnych potencjalnych podopiecznych, apele dotyczące akcji i informacje o jej przebiegu.

Funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa w Lublinie zainteresowała działalność ZPwK w drugiej połowie lat

pięćdziesiątych XX w., prowadzona poprzez „Związkowca”, mająca na celu objęcie opieką studentów KUL, potrzebujących pomocy finansowej.

W celu zainteresowania Polaków w Kanadzie „adopcją” polskich studentów, gazeta drukowała w 1957 r. życiorysy konkretnych potencjalnych podopiecznych, apele dotyczące akcji i informacje o jej przebiegu. Wycinki prasowe dotyczące akcji pomocy studentom katolickiej uczelni trafiły do akt bezpieki.

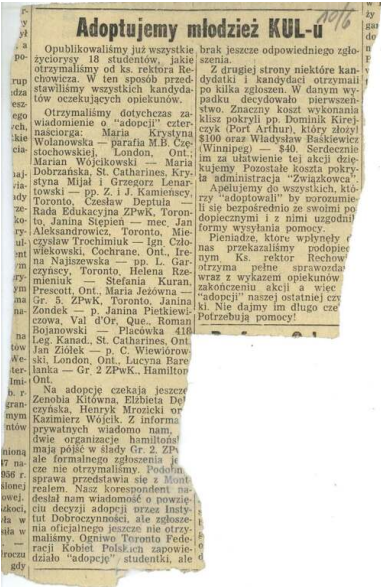

Sprawa operacyjnego
sprawdzenia prowadzona przez
funkcjonariuszy MBP-KdsBP-MSW
w Lublinie. Materiały na
studentów: Bareła Lucyna i inni,
koperta z wycinkami prasowymi,
wycinek z gazety „Związkowiec”,
Toronto, ok. 1957 r. (z zasobu
IPN)

Sprawa operacyjnego
sprawdzenia prowadzona przez
funkcjonariuszy MBP-KdsBP-MSW

w Lublinie. Materiały na
studentów: Bareła Lucyna i inni,
koperta z wycinkami prasowymi,
urywek z gazety „Związkowiec”,
Toronto, 1957 r. (z zasobu IPN)

Sprawa operacyjnego
sprawdzenia prowadzona przez
funkcjonariuszy MBP-KdsBP-MSW
w Lublinie. Materiały na
studentów: Bareła Lucyna i inni,
koperta z wycinkami prasowymi,
urywek z gazety „Związkowiec”,
Toronto, ok. 1957 r. (z zasobu
IPN)

* * *

W powyższym kontekście warto wspomnieć o ciekawej koincydencji. W Archiwum IPN, dzięki zgodzie Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie (PINK), znaleźć można skany unikalnych egzemplarzy „Związkowca”, chronologicznie najwcześniejszych, wydanych w latach trzydziestych XX w. Prezentujemy obok strony tytułowe numerów czasopisma pochodzących sprzed II wojny światowej.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ